N°. 464. **DE GRONDWET.** 1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . » 5.50.

DINGSDAG 21 NOVEMBER.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet**. Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

In de zitting der Tweede Kamer van 2 Augustus jl. werden de heeren DE MAN, MACKAIJ, DE KEMPENAER, HEEMSKERK en DE POORTER benoemd tot eene Commissie, om de inlichtingen te onderzoeken, die de Minister van Binnenlandsche Zaken had ingezonden op het bekende adres van den heer A. RUIJSSENAERS, betrekkelijk de misbruiken, die bij de dienst van den onderzeeschen telegraaf zouden bestaan en de weigering der Regering, om hem eene concessie te verleenen tot den aanleg, in het belang van het algemeen, van eene tweede lijn van de Engelsche kust naar Amsterdam.

Vóór de sluiting der zitting 1853—54 heeft de Commissie niets van zich doen hooren; en zij werd, krachtens art. 132 van het reglement van orde, in de zitting van 6 October jl., in hare qualiteit gecontinueerd.

Thans is er op nieuw meer dan éene maand verloopen, zonder dat van de verrigtingen der Commissie iets is gebleken. Zou het niet beginnen tijd te worden, dat de Commissie haar rapport vaststelde omtrent eene zaak, die geacht kan worden voor de publieke dienst van algemeen belang te zijn?

Het *Weekblad van den Helder en het Nieuwe Diep* [illegible] van onze artikelen", eene beschouwing aan de »wedergeboorte van het Koninklijk Nederlandsch Instituut.» Wij ontleenen daaraan de volgende zinsneden, omdat zij geheel onze meening over die zaak uitdrukken en 't geen wij bereids daarover gezegd hebben, aanvullen.

Hoe veel vijanden de minister Thorbecke, die zelf lid van het instituut, doch alleen door overtuiging van de onbeduidendheid der instelling tot de opheffing kon besluiten, zich daardoor op den hals heeft gehaald, is moeijelijk te berekenen. Maar Thorbecke wilde door overtuiging besturen, vroeg slechts wat naar zijn oordeel nuttig en gepast voor de natie was, en vroeg niet, of hij zich door hervorming vijanden maakte.

Zoodanige handelwijze kan alleen vallen in uitstekende mannen, bij wien groote bekwaamheid eene innige overtuiging en eene krachtige liefde voor het vaderland leeft, die liever valt dan door vooroordeelen en eigenliefde te vleijen, als minister staande te blijven.

Zoo werd er vroeger niet geregeerd, en voor de middelmatigheid zal het altijd moeijelijk vallen, aldus te regeren; het doel wordt: niet zaken tot stand te brengen, maar personen staande te houden. Wanneer men de zaken maar zoo wat gaande houdt, en minister blijft, dan is het doel bereikt. Dit doel wordt het best bereikt door enkele personen en coterien te bevoordeelen en te vleijen. Door onbekwame ambtenaren, door den minister Thorbecke opgeruimd, weer op nieuw aantestellen, of het tractement van een secretaris generaal met *f* 1000 te verhoogen en dergelijken, al kost het dan per slot van rekening met al die verhoogingen te zamen drie millioen meer aan de natie, maakt men goede vrienden. Eenige duizende guldens voor de herrijzenis van het koninklijk instituut is eene zeer productive uitgaaf, men wint daardoor een heel ras van geleerden, veel quasi wier ijdelheid dikwerf in de omgekeerde rede tot hunne bekwaamheid staat. Dat zal een gejuich wezen als het Instituut weer eens is herboren. De Nederlandsche leeuw is nog wat beschaamd, wel beproeft hij nu en dan eens voor den dag te komen, maar tot de oude rol van Sint Nicolaas, zoo als hij vroeger op 6 December gewoonlijk eenige ellen lint uitstrooide, ontbreekt hem nog de moed. Doch als nu het Instituut er weer is, dan kan men een menigte heele en halve en quasi geleerden weer paaijen; en reeds zien wij de juichende als geleerden gestempelde ijdelheden, diep gebogen voor het ministerie de eerste tien jaren in diepe overdenkingen doorbrengen, over de medaille, die ter eere der herstelling van het Instituut zal worden geslagen. Is het Instituut binnen dien tijd het over die medaille eens geworden, welligt dat er dan gelegenheid is, indien wij op den ingeslagen weg voortgaan, om te bepeinzen welke medaille er ter eere van een nieuwen staat B zal geslagen worden.

Om de nieuwe leden van het herlevend Instituut wat te gemoet te komen, geven wij in bedenking op de eerste medaille als randschrift te zetten: (in den trant van VAN LENNEPS vaderlandsche rijmpjes.)

Thorbecke op nuttig gebruik van 's lands centen gesteld,
Heeft het koninklijk Instituut ter neder geveld.
Maar lang leef de roijale minister van Reenen,
Die het met 's lands geld weêr zet op de beenen.

Wij ontvangen, van eene zeer geachte zijde, naar aanleiding van ons correspondentie-artikel in No. 462, de volgende mededeeling omtrent het geschil van Kockengen. Gaarne voldoen wij tevens aan het uitgedrukte verlangen, om aan die mededeeling eene plaats onder onze hoofdartikelen te verleenen.

»*Aan de Redactie van de Grondwet!*

»Zoodra men u naauwkeurig inlicht, hebt gij gezegd, zult gij u gaarne bezig houden met de zaak van Kockengen, waarvan de bijzonderheden u niet bekend zijn. Volkomen in staat, naar ik meen, om u op de hoogte te brengen van de zaak, zult gij mij wel vergunnen, dat ik, met weinige woorden, het geschil in uw blad ter sprake brenge. Ik zal de eischen der bedachtzaamheid niet uit het oog verliezen. Een beslissend oordeel spreek ik niet uit; ik deel alleen feiten meê en waarschijnlijkheidsgronden.

»Eerst spreek ik over de begraafplaats, daarna over den kerkbouw.

»1. De Kockengensche Roomsch-Katholieken begroeven vroeger hunne dooden op de algemeene begraafplaats. Nu onlangs echter hebben ze ten hunnen behoeve eene *bijzondere* begraafplaats aangelegd binnen den bebouwden kom der gemeente. Daarover beklagen zich de Protestanten. Kockengen — zeggen ze — telt maar zeven honderd inwoners, en uit dien hoofde mag er geen nieuwe begraafplaats binnen den kom der gemeente worden aangelegd; de wet verbiedt het. Met veel klem wordt dit beweeren aangedrongen in eene brochure, getiteld: »*Wet of willekeur?*» die, reeds vóór eenige maanden, het licht zag, en door een plattegrond den lezer het terrein veraanschouwelijkt. 't Is waar, èn Burgemeester èn Wethouders, èn het collegie van Gedeputeerden, èn de Provinciale Staten hebben de Protestanten in het ongelijk gesteld. Maar me dunkt, een afdoend bewijs, dat ze werkelijk ongelijk *hebben*, is dat nog niet. Ten minste aan het doorzigt der Provinciale Staten mag men met reden beginnen te twijfelen, wanneer men bedenkt, dat zij, toen een der leden verlof verzocht, om het collegie van Gedeputeerden over de zaak te interpelleren, het verlof verleend hebben, maar — aan den interpellant *als individu*. Dat een interpellatie, die *met toestemming* eener vergadering plaats grijpt, niet anders KAN geacht worden, dan *namens* die vergadering geschied te zijn, zag de meerderheid maar volstrekt niet in.

»Overigens, heeft tegen den aanleg dier nieuwe begraafplaats de eigenaar van het aangrenzend perceel — die Protestant is — nog eene geheel individuele grieve. Hij beweert, dat, tengevolge der ophooging van den grond, het water van het kerkhof op zijn lager liggend terrein zal afstroomen, en dat de onmiddellijke nabijheid der begraafplaats op den duur voor hem en de zijnen nadeelig dreigt te worden. In hoever hier misschien overdrijving in het spel is, zal ik niet onderzoeken. Of bijvb. zijn tuintje maar twee vierkante roeden groot is, doet immers weinig ter zake. Het is eene zuivere *regts*-quaestie. Ik moet echter verklaren, dat die man de tusschenkomst der Gedeputeerde Staten ten zijnen behoeve, naar mij voorkomt, zeer ten onregte heeft ingeroepen. Eene zaak als deze behoort bij de gewone regtbank te huis. Niemand belet hem, het Roomsch-Katholiek Kerkbestuur een proces aan te doen over de waarde-vermindering van zijn eigendom.

»2. Over den bouw eener Roomsch-Kotholijke Kerk beklaagt zich de Christelijk-Afgescheidene gemeente, omdat die kerk — hoewel *na* de invoering der wet op de kerkgenootschappen gebouwd — maar twintig ellen van het kerkgebouw dezer laatste verwijderd is. Nu is het wel waar, dat de concessie, om op het gebezigde erf eene kerk te bouwen, reeds van veel vroeger dagteekent, en dat het den Roomsch-Kathol. volkomen vrij stond, eerst nu van hun wettig verkregen regt gebruik te maken, zonder over een later ingevoerde wet zich te bekreunen. In zóóver is, dunkt mij, de klagt der Afgescheidenen zeer zeker ongegrond. Maar zij beroepen zich op nog iets anders. Er zou in der tijd concessie zijn verleend, niet om op een willekeurig gekozen plek van het gebezigd terrein eene kerk te bouwen, maar om *de op dat terrein aanwezige gebouwen* in te rigten tot kerk en pastorie. Deze hunne meening schijnt door de Gedeputeerde Staten te worden gedeeld; althans, in het afwijzend antwoord op hun beklag, werd eene gelijkluidende zinsnede uit de acte van concessie meêgedeeld. Welnu! aan die voorwaarde is niet voldaan; de Kerk is op een geheel andere plaats gebouwd, dan waar de vroegere gebouwen hadden gestaan. En het is vooral dáárover, dat de Afgescheidenen zich beklagen. Ze hadden verlangd, dat men aan de concessie zich houden zou. En nu dat — in weêrwil van hunne tijdige waarschuwing — dit niet is geschied, vragen ze, uit kracht van den aard der concessie, sluiting van het kerkgebouw. Reeds maanden geleden moet — zoo ik wèl onderrigt ben — dit hun verzoek aan de Regering zijn opgezonden. Zij schijnt echter nu huiveriger om partij te kiezen, dan in April 1853. Ten minste, eene beslissing laat noch altijd zich wachten.

»Ik zal hier niets meer bevoegen. Ge kent mij genoeg, om te weten, dat het meêgedeelde geen uitvloeisel van vooringenomenheid tegen de Roomsch-Katholieken is. Maar ik heb bedacht, dat wij *regt voor allen* verlangen. Ook aan de smalers der constitutionnele partij moeten wij toonen, dat het met die leuze ons ernst is.»

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Ten einde onze lezers, zooveel mogelijk, op de hoogte der gebeurtenissen te houden, achten wij het raadzaam, heden ons overzigt aan te vangen met de depêches, welke de telegraaf gister heeft bekend gesteld. Zij waren van den volgenden inhoud:

WEENEN, Vrijdag. Wij hebben door de *Semlin*, den 17 November, berigten uit Constantinopel ontvangen, de dagteekening voerende van 9 dezer.

Prins Napoleon was daar aangekomen. Hij lééd zeer aan den rooden loop. Nieuwstijdingen uit de Krim bevestigen den slag van 5 November.

De Russen hadden de hoogten van Balaklava verlaten en waren versterking wachtende.

HAMBURG, vrijdag avond. Heden is hier vernomen, dat een Russisch eskader, bestaande uit veertien stoomschepen uit Reval of Sweaborg komende, zich in de nabijheid van het eiland Dago (aan de monding van de Finlandsche golf) heeft vertoond, zonder Engelsche of Fransche oorlogschepen te ontmoeten.

Er was gister ook sprake van een gerucht, volgens hetwelk op den 10 dezer een hernieuwde uitval zou hebben plaats gehad, doch men hield het algemeen er voor, dat zulks slechts eene valsche tijding was.

Het blijkt meer en meer, dat de geallieërden zeer veel versterking erlangen.

De *Fransche Moniteur* deelt, onder anderen, eene nota mede omtrent de sterkte der geallieërden in de Krim.

Daaruit blijkt, dat het Fransche leger, dat bij den slag aan de Alma uit vier afdeelingen bestond, reeds met twee vermeerderd is; twee zijn op weg om haar toegevoegd te worden, behalve het groot aantal troepen, dat dagelijks inscheept.

Ten gevolge dier versterkingen zal het Fransche leger weldra verdubbeld zijn.

Het Engelsche leger ontvangt op zijne beurt mede veel versterking, terwijl de uit Tunis en Egypte vertrokken troepen ook de getalsterkte van het Turksche leger zeer doet toenemen.

De zeemagt in de Zwarte Zee bedraagt thans 70 oorlogschepen.

Een correspondent van de *Independance Belge*, wiens geloofwaardigheid boven allen twijfel verheven is, wijst op de moeijelijkheden en bezwaren, welke aan het beleg van Sebastopol verbonden zijn, en doet tevens kennen het cijfer der versterkingen alleen aan het Fransche leger toe

gevoegd sedert het voor de muren van Sebastopol is genaderd; hij schat dit cijfer op 60,000 man, hetgeen met andere woorden aanduidt, dat dit leger ten gevolge van aanzienlijke versterkingen, meer dan tweemaal zoo groot zal zijn als op het oogenblik toen het naar Balaklava inscheepte.

Hij zegt o. a.: «Aan het Fransche leger in de Krim is sedert den slag aan de Alma toegevoegd de divisie Levaillant, welke de reserve van Varna uitmaakte en eenige korpsen uit andere gedeelten der Turksche bezittingen. Het is ook vermeerderd met de brigade van generaal Mayran, welke uit 4,000 man bestond. Bovendien is het (voor het grootste gedeelte) of zal binnen weinige dagen (voor het overige gedeelte) vermeerderd worden met uit Frankrijk gezonden troepen: 16,000 man in October en 22,000 in November. Dit nu bedraagt meer dan 60,000 man, die het Fransche leger zijn komen versterken, sedert het voor Sebastopol is verschenen, en in 't geheel, is voor dit leger een effectief van 90 à 95,000 man, waarbij behoort gevoegd te worden 1,500 mariniers van het eskader van admiraal Hamelin voor de dienst der batterijen te land.

«Het Engelsche leger telt 25,000 man en zal weldra tot 30,000 man opgevoerd worden, tengevolge der versterkingen, die reeds op weg zijn of vertrekken.

«Het contingent der Turken is 20,000 man, welk cijfer ligtelijk hooger opgevoerd zal kunnen worden.

«Kortom het leger der geallieerden is 130 à 140,000 man sterk. De Russen kunnen niet meer manschappen in de Krim hebben, en naarmate zij het bekomen van nieuwe versterkingen zullen noodig oordeelen, zal zulks ook bij ons het geval zijn. Der geallieerden zal het zelfs gemakkelijker zijn versterking te erlangen; want in het tegenwoordige jaargetijde is de weg onbegaanbaar, en hebben wij het voordeel van vervoer ter zee: een voordeel, dat altijd zeer groot is, ook indien men al aanneemt, dat het ongunstige weder eenige vertraging mogt veroorzaken.

«Het onderscheid in de middelen om voorraad te erlangen, over wegen die in zulk een ongunstigen staat verkeeren of over zee is niet minder groot en belangrijk. De voorraadsschuren van Sebastopol mogen toereikend zijn voor de bezetting. Maar zij zullen niet kunnen voorzien in de behoefte van een leger van 100,000 man, of meer, voor hetwelk gemeenschap met de vesting onmogelijk is. De Russen aldus genoodzaakt om uit het land voorraad te erlangen, zullen weldra gebruikt hebben wat het leveren kan. Niet weinige ongelegenheid moet hun dit veroorzaken. De zee daarentegen blijft open voor de geallieerden. Zij zal overvloedig in alle behoeften voorzien. Ik kan u verzekeren, dat de voorraad van levensmiddelen, reeds in de Krim aangekomen, meer dan voor vier maanden toereikend is voor de Fransche troepen. Het Fransche leger erlangt zelfs vier of vijf malen 's weekelijks brood, en kan daarvan zelfs aan het Engelsche leger geven. In zijn jongste rapport, zeide de hoofdintendant, dat hij op aanzoek van gen. Canrobert 22,000 portien brood aan de Engelschen afgestaan heeft.

«De dienst der fourrages heeft ook voorraad opgedaan en wel voor vijftien duizend paarden van het Fransche leger.

«Dank zij den ijver en de zorg van de Fransche regering, en ik twijfel er niet aan, ook der Engelsche regering, dank zij den goeden staat waarin zij de troepen houden, hebben de opperbevelhebbers de bezwaren van een hoogst moeijelijken toestand kunnen trotseren, en de werken van eene hoogst moeijelijke belegering voortgang doen hebben. Zij zijn de stad genaderd tot op 140 ellen afstand van de vijandelijke versterkingen (rapport van generaal Canrobert van 2 November) en hebben daar batterijen opgerigt. Tegelijker tijd hebben zij hunne buitenste verdedigings-linie buitengewoon versterkt. Zij hebben met kracht terug geslagen en de uitvallen, die hun in hunnen voortgang naar de stad wilden beletten en de aanvallen van buiten af.

«Zij hebben, eindelijk, eene uitkomst voorbereid, waarvan zij zelven en hunne legers de beste verwachting hebben.

«Ja, maar Sebastopol is nog niet bestormd, ingenomen of vernield, zegt men welligt. Maar der zake kundige menschen hebben nooit weggecijferd de groote moeijelijkheden, welke verbonden zijn aan eene belegering, die onder dergelijke omstandigheden, tegen zulk een sterke vesting ondernomen is. Zij zeggen teregt: wat tot heden geschiedde is wat geschieden kon, ja zij vinden zelfs zeer veel gunstigs in de verkregene uitkomsten, althans zoo zij de moeijelijkheden in vergelijking brengen met de beschikbare middelen.

«Men weet bovendien, dat groote belegeringen altijd veel inspanning en tijd geëischt hebben. Men denke slechts aan die van Lille, Saragossa, Valenciennes. Deze laatste vorderde wel een bombardement van veertig dagen en veertig nachten. De correspondent van de Independance wijst verder op het beleg van Antwerpen, waaromtrent hij o. a. het volgende in herinnering brengt: Het garnizoen der Hollanders in de vesting bestond uit 5,000 man. De loopgraven werden geopend op 29 November. Het vuur der batterijen ving den 4 December met een ontzaggelijk aantal vuurmonden aan. En de Citadel gaf zich eerst den 23 December over.

«Het Fransche leger bestond uit 66,000 man, waarvan 32,000 het beleg dekten. Het werd aangevoerd door den maarschalk Gerard, een der beroemdste luitenants van Napoleon I. Het telde in hare rangen twee Koningszonen. De grond was zachter en dus veel gemakkelijker te bearbeiden. De Hollanders hebben hunne opene wegen zelfs niet omheind, ze niet verdedigd, en ook geen uitval gedaan. Wanneer men dit alles inachtig is, dan heeft men thans geen reden tot klagen dat Sebastopol nog niet ingenomen is.»

Men spreekt dezer dagen van het plan, om de landengte van Perekop te doen bezetten door 30,000 Turken onder bevel van Omar-Pacha, ten einde het den Russen onmogelijk te maken, nieuwe versterking in de Krim te erlangen. Dit plan is slecht te rijmen met hetgeen de Engelsche en Fransche bladen zeggen omtrent het voornemen van dien Turkschen bevelhebber om over de Pruth te trekken en in Bessarabie op Russisch gebied aanvallender wijs te werk te gaan.

Brieven uit Weenen van 16 dezer, verzekeren dat de Russen eindelijk de Dobrutscha geheel ontruimd hebben en dat Babadagh, Matchin en Isactcha door de Turken bezet zijn, de laatste versterkingen der Russen aan de linkerzijde van den Donau. Het korps van Achmed-Pacha, sterk 18,000 man infanterie, 4000 paarden en 30 stukken kanon, dat te Ibrailow was, trok naar de Sereth. De eerste kolommen van de voorgarde, aangevoerd door Sadick-Pacha zou zelfs de rivier overgegaan zijn en onder bevel van Jussuf-Pacha te Peki post gevat hebben.

Wat van dit alles ook zij, zeker is het, dat de geallieerden de Krim vooreerst niet ontruimen zullen, ook dan zelfs wanneer de val van Sebastopol op handen is en in ieder geval in het schiereiland zullen overwinteren. De Engelsche bladen bevatten eene dagorde van lord Raglan, waarbij aan het Engelsche leger in het Oosten mededeeling gedaan wordt van een brief, dien de hertog van New-Castle, de minister van oorlog, hem namens de Koningin geschreven heeft houdende: de betuiging der bijzondere tevredenheid en bewondering van H. M. over den moed, en de toewijding aan de goede zaak, waarvan de Engelsche troepen blijk gaven, gedurende hunne aanwezigheid in de Krim, maar vooral ook bij den slag aan de Alma.

De Duitsche bladen schijnen thans minder vertrouwen te hebben op de gewenschte overeenstemming tusschen Oostenrijk en Pruissen, ten aanzien van het Oostersche vraagstuk. Het best is ten deze, de daden af te wachten en geen acht meer te slaan op de verschillende met elkander strijdige lezingen. De jaarlijksche rijksdag der Hertogdommen Mecklembourg-Schwerin en Strelitz is den 16 November te Malchin geopend. Men kent de houding, welke de regeerders van deze landen, beide aan den Russischen Keizer verwant, in het Oostersche vraagstuk hebben aangenomen. Men ziet dan ook de beraadslagingen van den rijksdag met belangstelling te gemoet.

De Fransche *Moniteur* heeft eergister verschillende belangrijke maatregelen medegedeeld, die ten doel hebben de vaart op den Donau te vergemakkelijken. Een dier maatregelen heeft betrekking tot de opheffing der quarantaine.

Eene depêche te Triëst ontvangen, spreekt van een oproer, dat te Lutukié in Griekenland zou zijn uitgebarsten.

In Spanje is thans eene soort van *entre acte*, welke zal voortduren tot dat de Cortes bepaald geconstitueerd is.

Men spreekt nog altijd van het voornemen van Espartero om zijne portefeuille op te geven. Volgens sommigen zou hij zelfs Madrid willen verlaten en zich te Logrono vestigen.

Voor het tegenwoordige kan men weinig geloof hechten aan deze geruchten.

Het komt ons onwaarschijnlijk voor, dat de hertog de overwinning het strijdperk verlaten zal, zonder dat de Cortes vooraf hare staatkundige gedragslijn juist afgebakend heeft, voor zooverre althans de hertog door deze voorbarige handeling geene manifestatie ten zijnen voordeele wil uitlokken; en zich zoodoende de meerderheid in de Cortes verzekeren. Van een anderen kant echter wordt gemeld, dat er weldra een manifest van den hertog der overwinning zal verschijnen, met het doel om in eens de illusien van de uiterste partij, welke op de medewerking van den oud-regent hoopt, den bodem in te slaan. Men moet dus de gebeurtenissen afwachten, wil men weten waaraan men zich te houden heeft.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN MAANDAG 20 NOVEMBER.

Aan de orde van den dag zijn de vragen van den heer VAN NISPEN VAN SEVENAER aan den Minister van Binnenl. Zaken, ter bekoming van inlichtingen over den toestand van den IJssel in verband met de werken der Rijnspoorweg-maatschappij.

De heer VAN NISPEN zegt, dat de IJssel bestemd is water af te voeren dat op den Rijn uitvloeit. In dien IJssel zijn belemmeringen ontstaan, die den afvoer van het water of het ijs zeer in den weg staan. Dit kan niet anders dan met verlof der Regering plaats hebben; want de wet van 1806 laat niet toe dat men eenige hindernis aan de rivieren in den weg legge. Die verhindering is niet genoeg voor den afvoer van water of ijs. Die ruimte bedraagt 200 ellen. In die ruimte zijn nog onderscheidene zware palen en stellingen voor de brug gezet. En bovendien staan daar een aantal ijsbrekers. Er is dus slechts 700 ellen voor den afvoer van water over, terwijl de andere 100 ellen door werken belemmerd zijn. De spoorweg-maatschappij is laat met de werken begonnen en heeft niet met dien spoed gewerkt als noodig ware. Als de zaak zoo blijft, dan kunnen er de grootste gevaren ontstaan. Spr. vraagt alsnu, welke maatregelen de Regering genomen heeft of welke zij voornemens is te nemen om te waken voor het leven en den eigendom der bewoners van de omliggende polders.

De heeren SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE en VAN LIJNDEN ondersteunden de vragen door den vorigen Spreker gedaan.

De MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN antwoordt, dat de brug over den IJssel eene der gewigtigste werken is, die tot stand zijn gekomen. Van den aanvang af is die zaak met de meeste zorg door de commissie van onderzoek onderzocht. Het is niet te ontkennen, dat door de te doene werken eenige belemmeringen in die rivier moesten worden te weeg gebragt. Die commissie is van oordeel, dat het gevaar bij ijsgang gering is, indien de maatregelen werden genomen, die door haar waren voorgesteld. Z. Exc. laat de vraag daar, of het laten van die stellingen gedurende den winter gevaarlijk te achten is; doch indien men al eens aanneemt, dat die stellingen belemmerend zijn voor den afvoer van het water of ijs, dan zegt hij, dat het van den aanvang af de bedoeling der Regering geweest is, om die stellingen te doen wegnemen, zoodra dit noodig zal zijn. Reeds in den afgeloopen zomer heeft de Regering aan de maatschappij gewaarschuwd, dat alles zoo moest worden ingerigt, dat met den winter de belemmeringen worden weggeruimd. Z. Exc. heeft dezen morgen omtrent dit onderwerp een berigt ontvangen van den ingenieur van den waterstaat, houdende, dat het werk in een voldoenden staat is en dat het noodig is, dat nog gedurende eenigen tijd de stellingen blijven bestaan. De Min. verklaart, dat, ten gevolge van dit kunstwerk, geen gevaar of vrees voor gevaar mag blijven bestaan. De ingenieurs van den waterstaat zullen hunne aandacht op dit onderwerp gevestigd houden, en op het oogenblik, dat zulks noodig is, zullen de palen en stellingen worden weggenomen, niettegenstaande zulks nadeelig voor het werk kan zijn.

Na nog eene kleine woordenwisseling tusschen den heer van Nispen en den Min. van Binnenl. Zaken, is deze interpellatie afgeloopen.

ALGEMEENE DISCUSSIEN OVER DE BEGROOTING.

De heer V. REEDE V. OUDTSHOORN voert het eerst het woord. Hij vangt aan met het betoog, dat, zoo ooit, het nu noodzakelijk is, nu het oog der Natie, na de belangrijke wijzigingen in de verkiezingen sedert ll. Julij, op de Kamer gevestigd is, een woord te spreken over de politiek van 't Gouvernement. In zijne beschouwingen zet hij uiteen, wat hij van het Ministerie verwacht, en in welke stelling hij zich tegenover hetzelve geplaatst heeft. Hij verklaart daarbij tot hen te behooren, die in April 1853 dit Ministerie niet zonder welgevallen heeft zien optreden.

Hij erkent echter sedert *teleurgesteld* te zijn. Immers hij had verwacht: toepassing en ontwikkeling der beginselen, in het programma van optreding uitgedrukt; terwijl men integendeel heeft gezien een stelsel van ontwijking, waardoor er bijna geen verschil tusschen het tegenwoordige en het vorige ministerie bestaat. Hij onderzoekt wat het doel van het programma was, en wijst op de handelingen van het bewind, welke daarmede niet in overeenstemming waren. Als voorbeelden wijst hij op de Armenwet, waarbij, volgens hem, de belangen en regten der kerk aan de eene zijde zijn miskend, terwijl aan den anderen kant, door de wettelijke regeling, de kerkelijke inrigtingen zich van de armen kunnen ontdoen.

Hij zegt, dat voor de vrijheid van onderwijs geene genoegzame bescherming en belangstelling aanwezig is. Hij wijst op het Indisch regerings-reglement, waarin belemmerende bepalingen zijn opgenomen voor de vrijheid van evangelisatie in Indië; op het gebrekkige, dat bij de gemeentewet en andere organieke wetten in stand bleef, waardoor de inmenging van het centraal gezag bleef voortduren; op het voorgedragen ontwerp nopens het lager onderwijs, waarin eene christelijke opvoeding terzijde wordt gesteld. Na deze uiteenzetting, zegt spr., dat het niet bevreemdend is, dat hij aan dit Ministerie zijn zegel niet hecht, en daarvan ook voor het vervolg niet veel goeds verwacht, te minder daar aan hetzelve ten deele te wijten is, dat mannen, die des Spr. rigting vertegenwoordigen, en door allen als sieraden der Kamer beschouwd worden, daarvan geen deel meer uitmaken.

In dien stand van zaken, heeft Spr. zich afgevraagd, of zijn pligt niet medebragt, na dit alles, zijne stem aan de begrooting te onthouden? Hij zegt, dat hij, die gedachte niet lang gekoesterd heeft. Hij zal onpartijdig zijn, en dan moet hij verklaren, dat dit ministerie in de behartiging der materiële belangen in niets ten achteren is bij het vorige; dat het zich onderscheidt door werkzaamheid en door de zucht om de bij de G.wet gevorderde organieke wetten aan te bieden, terwijl in het personeel meerdere waarborgen bestaan voor de uitvoering der G.wet in monarchalen zin, of voor roekelooze grepen in het belastingstelsel.

Na dit gedeelte gaat Spr. over tot het onderzoek der begrooting zelve. Hij wijst daarbij op de teleurstelling van hen, die zich van de Grondwetsherziening vermindering van uitgaven hadden voorgesteld. Hij zegt die meening nooit gedeeld te hebben, wetende dat constitutionnele regeringen duur zijn. Behalve dit, bestaan er vele aanzienlijke vermeerderingen voor werken van openbaar nut, voor oorlog, enz.

Spr. gaat vervolgens de verschillende aanmerkingen, op de begrooting gemaakt, na, als: 1o. de verhooging der tractementen en uitbreiding van het getal ambtenaren, hetgeen hij beschouwt als een gevolg der te groote inkrimping in 1848 en van vermeerderde werkzaamheden; 2o. de uitbreiding der publieke werken; bij de behandeling van welk punt men zal kunnen onderzoeken, of die plaatselijk is, ofschoon hij van meening is, dat men daaromtrent niet te streng in zijn oordeel moet zijn, daar de werken inderdaad strekken tot algemeen belang, vooral in den tegenwoordigen; en 3o. de verhooging van Marine en Oorlog.

Wat Marine betreft, acht Spr. de gevraagde gelden welligt niet voldoende, om de geleden verliezen te herstellen. En wat aangaat de oorlog, duren de omstandigheden van

verleden jaar voort, terwijl een gedeelte van het aangevraagde dient tot uitbreiding der kaders, hetgeen wenschelijk is, ten einde op alles voorbereid te zijn. Spr. onderzoekt vervolgens of het aangevraagde de krachten der natie te boven gaat, en komt hij tot de slotsom dat dit het geval niet is.

Ten slotte onderzoekt spr. het voorstel der Regering tot vermindering van den accijns op de rogge en dat van eenige leden tot algeheele afschaffing van den accijns op de brandstoffen. Indien het eene waarheid is, gelijk van vele zijden beweerd wordt, dat men werkelijk zonder gevaar tot eene verligting kan overgaan, dan zou hij aan afschaffing boven vermindering de voorkeur geven.

De Regering intusschen heeft verklaard, dat, zoodra de staatkundige toestand en de schatkist dit toelaten de eerste afschaffing den accijns op het gemaal zou betreffen. De voorstellers hebben, bij monde van den heer Thorbecke verklaard, dat zij de voorkeur geven aan dergelijke afschaffing. Nu wenscht Spr., dat, daar beide partijen het reeds daaromtrent eens zijn, en er alleen verschil omtrent het tijdstip en het bedrag bestaat, dat zij beiden mogten trachten zich deswege te verstaan. Dit zal niet, hoopt hij, tot de vrome menschen behooren! Immers het is beiden toch slechts te doen, om het belang van het Vaderland, en dan is eenstemmigheid beter dan een hernieuwde parlementaire strijd.

De heer v. d. Veen schetst den goeden gang van het financieel beheer onder het vorig bewind en de heilrijke gevolgen, die daaruit voor het Vaderland zijn voortgevloeid. Die mannen zijn echter afgetreden en nu, zegt Spr., is het de vraag: wat deed het tegenwoordig bewind? Ging het op denzelfden weg voort? Daartoe gaat Spr. deze begrooting na, en dan blijkt het hem, dat deze begrooting niet aan den eisch van zuinigheid voldoet: 1o. wijst hij op het eindcijfer der begrooting voor 1855 in vergelijking met die van 1853 en vorige jaren, en de beduidende verhooging der begrooting voor 1855 boven die van 1853 en vorige jaren, waarbij hij zich beroept op de nota's van den heer van Bosse; 2o. wijst Spr. op de verhooging der uitgaven bij al de hoofdstukken, op enkele uitzonderingen na; b. v. de tractements-verhooging der ambtenaren, niet als een gevolg van rangverhooging of vermeerdering van werk, maar als eene bijdrage tot het tractement voor dezelfde werkzaamheden; de verhooging der wedden van de gezanten; de verhooging der uitgaven voor oorlog, zonder goede organisatie der schutterij en zonder een vasten grondslag. Daarentegen is de zeemagt ontoereikend: er heerscht eene te ruime teugelviering in het verleenen van pensioenen. Spr. brengt nog meerdere bijzonderheden bij ten betooge zijner stelling. 3o. zegt Spr. dat er ook niet, even als onder het vorig gouvernement, bewijzen van *spaarzaamheid* geleverd zijn. De voordragten, die nog vereenvoudiging kunnen aanbrengen, blijven achterwege, zooals o. a. de Regterlijke Organisatie, de Comptabiliteit, enz. 4o. vraagt Spr. of deze begrooting aan de eischen der billijkheid voldoet? Daartoe behoort de regeling der belastingen naar de tegenwoordige eischen der wetenschap, en als grondslagen daarvan moeten liggen: eenvoudigheid en evenredigheid. Ook daartoe schijnt dit Gouvernement niet genegen te zijn.

De voordragt tot afschaffing der 23 opcenten bewijst dat de Regering het stelsel der accijnsen wil behouden. De verklaring door den Min. van Financiën in de zitting van Vrijdag ll. afgelegd, bewijst daar niets tegen; want het is in allen gevalle maar een deel van het gemaal en dan zijn er nog conditiën aan verbonden. Zijne slotsom is, dat door eene goedkeurende stem aan de begrooting te geven, wij in eene andere rigting gaan dan voorheen. Hij zal dus vele hoofdstukken moeten afstemmen, zoo niet in den loop der beraadslagingen daarin verbeteringen worden aangebragt.

De heer van Lennep meent, dat het hooge cijfer der begrooting niets bewijst voor de afkeuring daarvan; want de vraag is niet, of er veel besteed wordt, en hoeveel; maar of 't geen wordt gevraagd eene nuttige bestemming heeft. Hij zal dan ook geene eindcijfers van verschillende begrootingen met elkander vergelijken; maar alleen nagaan of hetgeen gevraagd wordt noodig is. Spr. meent, dat het de pligt der Regering is, om te zorgen *niet* dat het cijfer steeds dale, maar dat het lage cijfer van het eene jaar niet strekke, om dat van het volgende jaar aanmerkelijk te doen verhoogen. Men moet weten in tijds kleinere uitgaven te doen, om later grootere onnoodig te maken. Van dat standpunt beschouwd, acht Spr. het eindcijfer niet te hoog; integendeel, hij gelooft, *dat het nog te laag is gesteld*; want uit de verklaringen der regering trekt Spr. de slotsom, dat het eindcijfer nog veel hooger behoorde te zijn; en hij had verwacht, dat de regering den moed zou betoond hebben, om voor *oorlog* en *marine* te vragen, wat zij zelve verklaart *meer* nog noodig te hebben dan wordt aangevraagd. Die hoogere uitgaven kunnen echter niet uitblijven, en zij blijven, als een dreigend zwaard boven ons hoofd hangen; en wanneer de regering wijst op den zorgelijken toestand van Europa, dan moest zij dit niet gebruiken als een schrikbeeld tegen een voorstel tot afschaffing van belastingen; maar dan moest zij reeds nu de gelden aanvragen voor de verdediging van het Vaderland, en de kolonien vereischt (!!) Spr. hoopt niet, dat de regering zoo lang zal wachten met het nemen van voorzorgen, tot dat de oorlog zal verklaard zijn. Hij wijst op voorbeelden uit de geschiedenis, die aantoonen hoe gevaarlijk zoodanig stelsel was, en drukt ten slotte van het betoog de hoop uit, dat men althans de stelling, die men *thans* bezit, niet zal opgeven. Het zou hem leed doen, als hij over vijf of tien jaren moest hooren: „*Nederland is geen zelfstandige Staat meer.*” Niet te zwart is zijne voorspelling; want hij herinnert, dat hij de jaren 1830 en 1848 had voorspeld, die gekomen zijn zooals hij ze vooruit had gezien. Op grond van deze gave, aan Cassandra ontleend, dringt hij aan om maatregelen te nemen, om niet te kibbelen of te twisten (sic.) over uitgaven of belastingen, om niet te harrewarren (sic.) onderling over *nietigheden*.

Wat de voorstellen tot afschaffing van belastingen betreft, Spr. ziet er volstrekt de noodzakelijkheid niet van in, en kan ook in geenen deelen inzien, dat afschaffing van accijnsen den prijs der levensmiddelen in het minst zou doen dalen. Spr. acht de schildering van den treurigen toestand onzer volksklasse zeer overdreven; er is geen ellende, niet meer althans dan die ellende, welke bestaan zal zoolang er *dwazen* en *zondaars* zijn. Om den oorlog te voeren had men trouwens niet noodig zoo goed gevoed te zijn; want Spr. wijst op onze geschiedenis, waaruit blijkt, dat juist *de geraamten* (sic) het best gevochten hadden.

De *mogelijkheid*, om belastingen af te schaffen kon Spr. ook niet inzien; want al nam hij al de cijfers aan, door den heer van Bosse in zijne nota's gesteld, dan nog gelooft hij, dat al de beschikbare sommen zullen noodig zijn voor het herstel van onze Marine. De baten van de koloniën beschouwt Spr. slechts als buitengewone, waarop niet *mag* gerekend worden; en hij acht, wegens een en ander, elke greep in ons belastingstelsel zeer verderfelijk.

De heer Rochussen wijst aan, hoe, meer dan ooit, *deze* begrooting tot groot verschil van gevoelens geleid heeft, niet enkel wat betreft de uitgaven, maar ook ten aanzien van de wet op de middelen. De verschillende gevoelens, daaromtrent bestaande, worden door den Spr. uit den inhoud der verslagen, kortelijk uiteen gezet en toegelicht. Het was vooral op den strijd van gevoelen tusschen *te hooge* of *niet te hooge uitgaven*, tusschen de al of niet doelmatigheid van verligting van lasten, waarop de Spr. in het bijzonder wees: en deze strijd sproot, naar Spr. meening voort, uit de onzekerheid, waarin men verkeert omtrent hetgeen de koloniën werkelijk als batige saldo's afwerpen en de onzekerheid rakende een vasten grondslag van uitgaven. In strikten zin moest dan ook niet worden overgegaan tot afschaffing van belastingen, zoolang de gewone inkomsten niet toereikende waren om de gewone uitgaven te dekken. Dit was echter niet billijk, omdat alsdan het tegenwoordige geslacht niet zou gebaat worden. Spr. stelt derhalve de volgende middelen voor.

1. Men plaatse de *f* 9,800,000, die strekken om te voldoen der renten van de koloniale schuld, onder *de middelen*, tot dat men er in geslaagd zij om dat kapitaal geheel of gedeeltelijk te brengen regtstreeks op rekening van de kolonie zelve.

2o Men brenge voortaan op de begrooting geen koloniaal batig slot meer; maar wachtte tot dat telken jaren een werkelijk overschot zal aanwezig zijn, waarvan de eene helft zal strekken tot amortisatie, en de andere helft tot uitbreiding van de zeemagt en het ondernemen van openbare werken.

3o. Men bepale zich bij de begrooting van uitgaven tot het strikt noodzakelijke, en brenge er, behalve de verpligte amortisatie, geene nieuwe schulddelging op noch eenig nieuw openbaar werk, welker uitgaven slechts in geval van een werkelijk bestaand overschot zullen mogen goedgekeurd worden.

4o. Daarentegen verminder men de belastingen met zooveel als de gewone uitgaven minder zullen bedragen dan de gewone inkomsten.

Voorts zorge men dat verschillende belastingen meer gelijkmatig drukken, zoo als: het personeel. Men legge eene belasting op het regt van successie in de opgaande regte lijn, enz.

Over de begrooting zelve sprekende, zegt Spr. dat er uitgaven zijn, die hij op den *duur* niet zou goedkeuren; de begrooting van oorlog zal hij niet afstemmen zonder daarom geacht te worden voor die begrooting eenig normaal cijfer aan te nemen; voor Marine acht hij menige voorgestelde uitgaven niet noodig en daarentegen te weinig gevraagd voor het herstel van onze vloot; het voorstel der Regering betrekkelijk de 23 opc. acht Spr. afkeurenswaard, omdat er niemand voordeel bij zou hebben; en daar Spr. meent, dat het thans de tijd *niet* is om belastingen af te schaffen, acht hij zich ontslagen van de behandeling van het moeijelijke vraagstuk: welke belasting het eerst zal moeten worden afgeschaft? Doch *kon* 't geschieden: Spr. meent, dat de voorkeur is te geven aan de geheele afschaffing van eene belasting boven vermindering. Ook Spr. ziet den toestand van Europa donker in; en daarom acht hij het staatkundig om nu geen belastingen, vooral de accijnsen af te schaffen. Met de afschaffing van het tonnegeld zou Spr. zich intusschen wel kunnen vereenigen.

De heer van Wintershoven wenscht de aandacht te vestigen op de politiek, die ten aanzien van het hertogdom Limburg wordt gevolgd. Spr., herinnert wat te dien aanzien sedert 1848 was voorgevallen en hoe reeds in dat jaar bij proclamatie was beloofd afschaffing van belastingen en regtvaardige verdeeling van ambten en bedieningen. Er zijn nu zeven jaren verloopen, en intusschen is van die belofte niets gekomen. Den treurigen toestand van Limburg schrijft Spr. toe aan de onbekendheid met de behoeften van het land, door de bestuurders aan den dag gelegd; en hij hoopt dat de Regering een streng onderzoek zal instellen en tevens bedacht zijn, om eindelijk eens de beloften te vervullen, die in 1848 voorzien waren van de handteekening des tegenwoordigen Ministers van Justitie. — Wat de begrootingen zelve betreft: Spr. reserveert zich, zijn oordeel later over elk hoofdstuk uit te brengen.

De heer van Goltstein treedt in eene zeer uitvoerige, retrospectieve beschouwing, om de redenen aan te wijzen, waarom thans, naar zijn inzien, de uitgaven zoo hoog hebben *moeten* opgevoerd worden. Na de verdediging van de aangevraagde uitgaven bestrijdt Spr. de voordeelige inzigten, die ook de Regering van den toestand onzer financiën koestert. Spr. meent, dat die toestand niet zoo gunstig is en dat, bij de bestaande omstandigheden, de inkomsten niet zoo verzekerd zijn, als men wel denkt.

Spr. eindigt met eene politieke beschouwing over de handelingen der Regering. Hij heeft het goedgekeurd, dat die regering niet zeide: „wacht op mijne daden”, maar loyaal hare beginselen had geopenbaard; en wanneer hij zich afvroeg, of de handelingen der regering overeenkwamen met hare verkondigde beginselen, dan moest hij dit toestemmend beantwoorden; want deze regering zal wanneer de Wet op het Onderwijs zal *zijn* tot stand gekomen, gewis aan de hoogst mogelijke gespannen verwachtingen beantwoord hebben (!!)

De heer Anemaet verklaart met de meeste onpartijdigheid de begrootingen te hebben onderzocht van welk onderzoek de slotsom is, dat slechts enkele hoofdstukken zijne goedkeuring zullen kunnen wegdragen. Spr. dringt aan op meerdere spaarzaamheid in 't beheer en op meer gelijkmatige verdeeling van den druk der belastingen, en betoogt de mogelijkheid van nu reeds over te gaan tot eene verligting van lasten grooter dan die door de Regering wordt voorgesteld. (Het zwakke organ des Spr. belet ons hem behoorlijk, in de ontwikkeling zijner denkbeelden, te volgen.)

Hij gaat eindelijk de uitgaven na, en de middelen, en wijst aan wat overtollig moest geacht worden, en op welke wijs eene verplaatsing van belastingen kan bereikt worden.

Niemand vraagt het woord meer over de algemeene discussie, waarna het woord verleend wordt aan den *Minister van Financiën*. Wegens het ver gevorderde uur wordt nogtans de voortzetting uitgesteld tot morgen ochtend, ten 11 ure.

Nadat de commissie voor de petitien rapport had uitgebragt over eenige ingekomene verzoekschriften, gaat de Vergadering uiteen.

De commissie van rapporteurs, door de afdeelingen der Tweede Kamer benoemd voor de regeling van de ontvangsten en uitgaven van het pensioenfonds over 1855, heeft haar eindverslag deswege uitgebragt, en geen nader onderzoek noodig geacht.

De commissie van rapporteurs voor de voordragt betreffende de kosten van de Huizen van bewaring, bestaande uit de heeren van Akerlaken, Strens, Meeussen, Luijben en Storm, heeft een voorloopig verslag uitgebragt, nopens het onderzoek van dit voorstel in de afdeelingen.

Daaruit blijkt, dat vele leden met genoegen het indienen van een wetsvoorstel over dit meermalen besproken onderwerp hebben vernomen, maar zich niet hebben kunnen overtuigen, dat het ingediende aannemelijk is. Deze meenen dat het voorgestelde alleen kan dienen, om hetgeen bestaat, te bestendigen, en de moeijelijkheden, welke dit oplevert, uit den weg te ruimen, maar hadden liever gezien, dat men zich van deze gelegenheid had bediend om de zaak op eene afdoende wijze te regelen. Hun is voorgekomen, dat al de sommen, uitgegeven voor de uitvoering der voor de regterlijke magt opgelegde straffen, behoorden te komen ten laste van den Staat, en dat men alleen van dit beginsel uitgaande zal kunnen geraken tot het stichten van goede kantonnale gevangenissen.

Daartegen is wel aangemerkt, dat het eind-cijfer der staatsbegrooting daardoor aanmerkelijk zou kunnen worden verhoogd, doch de bedoelde leden hebben begrepen, dat die verhooging zoo aanzienlijk niet zoude wezen, en dat men zich daardoor niet moest laten afschrikken, vermits de kosten toch, hetzij door den Staat, hetzij door de gemeenten moesten worden betaald.

Sommige leden hebben de indiening ontijdig geacht, en gemeend, dat men daarmede had behooren te wachten tot de regeling der regterlijke inrigting. Daarop is geantwoord, dat de toestand van sommige der gevangenissen geen langer uitstel gedoogt.

Art. 1 is beschouwd als in strijd met de zelfstandigheid van het beheer der gemeenten, en in 't algemeen heeft men van de vier eerste artt. veel moeijelijkheden voorzien, die te vermijden zouden zijn, indien de kosten ten laste van het Rijk werden gebragt.

's Gravenhage, 20 November.

Z. M. heeft benoemd: tot notaris te Vreeland, C. P. H. Suijck, candidaat-notaris te Amersfoort, en tot regter in de arrondissements-regtbank te Heerenveen, mr. J. A. Fontein, thans kantonregter te Oldeberkoop.

• H. M. de Koningin heeft gister morgen de Godsdienstoefening in de Groote Kerk bijgewoond onder het gehoor van den WelEerw. Zeer Geleerden Heer Ds. Zaalberg.

• Voor het Prov. geregtshof in Zuidholland, onder voorzitterschap van Mr. J. A. Philipse, stonden op 16 dezer te regt acht pesonen, wonende te Naaldwijk, beschuldigd van wederspannigheid, gepleegd met meer dan 20 personen, en daarenboven sommiger hunner van het slaan of feitelijk aantasten van een magistraatpersoon, in de uitoefening zijner bediening, die bij deze gelegenheid mede zou zijn beleedigd en bedreigd.

Uit de instructie dezer zaak blijkt, volgens de akte van beschuldiging, dat in den afgeloopen zomer en reeds vroeger onder een deel der ingezetenen van Naaldwijk eenige spanning was ontstaan wegens het afschaffen van de kermis, ten gevolge waarvan de burgemeester het raadzaam had geacht op 2 Julij jl. eenige voorzorgsmaatregelen te nemen. Op den avond van dien dag waren een aantal jon-

gens van 14 tot 16 jaren, aan wie sterken drank was uitgedeeld, onder het zingen van een liedje, op de kermis toepasselijk, en onder luidruchtig geschreeuw, door het dorp geloopen. Nadat die oploop door tusschenkomst van een klerk ter secretarie ten einde was gebragt, vond de burgemeester, die zich naar het raadhuis wilde begeven, eene menigte beschonken menschen op de straat, die al schreeuwende hem schenen te willen omsingelen, zonder daartoe echter voor als nog over te gaan. Inmiddels was, in strijd met eene plaatselijke verordening, die het sluiten der herbergen 's avonds ten 10 ure gelast, eene tapperij, waar het brandpunt der beweging scheen te zijn, na dat uur open gebleven, en weigerde de aldaar aanwezige gasten, op de aanmaning des veldwachters, die herberg te verlaten, zoodat de burg. zich in persoon derwaarts begaf en vier der beschuldigde uit de tapperij zette, waarna de overigen zich uit eigen beweging verwijderden. Al de besch. echter, waarbij zich nog eene menigte andere personen gevoegd hadden, bleven voor de deur staan en trachtten, met feitelijk verzet tegen de aldaar gepostеerde politie-beambten, zich met geweld den toegang tot de herberg te verschaffen, waaraan de burg. door eene driewerf herhaalde sommatie, te vergeefs een einde trachtte te maken, terwijl integendeel twee der besch. op hem aandrongen, hem bij de borst grepen en zich zelfs niet ontzagen het onderscheidingsteeken, dat hij om den hals had hangen, aan stukken te trekken, zoodat hij zich genoodzaakt zag een geladen pistool voor den dag te halen. De bedreiging van daarmede te zullen vuren, deed eenige uitwerking. Althans de volksmenigte trak terug, doch kwam kort daarna weder op de herberg aan, bij welke gelegenheid aan de woning des tappers geweld werd gepleegd en in de handen van sommigen messen werden gezien, terwijl uit den mond van een der besch. (op den burgem. doelende) werd vernomen de kreet: «kom er maar uit! slaat hem maar dood, dien draak! De burgem. begaf zich daarop door eene andere deur uit de tapperij naar het raadhuis, ten einde maatregelen te beramen, om de beschuldigden in handen te krijgen.

Nadat in voormelde zitting 13 getuigen door het Hof waren gehoord, door wier verklaringen de bovenstaande feiten werden bevestigd, nam het Openb. Min., bij monde van den adv.-gen. Gefken, zijn requisitoir. Z. E. G. A. hield de beschuldiging vol en requireerde tegen vier der besch. eene tuchthuisstraf van 5 jaren, en tegen de vier anderen, uit hoofde van verzachtende omstandigheden, eene correctionnele gevangenisstraf van 3 maanden tot 5 jaren. Mr. D. van Eck, den beschuldigden als raadsman toegevoegd, verkreeg daarop het woord en trachtte hoofdzakelijk te betoogen, dat hier niets anders was gepleegd dan eene overtreding der politie-verordening, die de herbergen ten 10 ure des avonds wil gesloten hebben, en dat de burgemeester alleen bevoegd was procesverbaal tegen de overtreders op te maken, doch zijne magt was te buiten gegaan en niet was in de wettige uitoefening zijner functie, toen hij de besch. feitelijk uit de tapperij wilde verwijderen, zoodat deze zich daar tegen verzettende, niet konden geacht worden zich aan wederspannigheid schuldig te maken. — Na re- en dupliek is de uitspraak bepaald op 23 dezer.

---

* Eergisteren avond hield de 's Gravenhaagsche Rijderijkerskamer: *De Nieuwe Korenbloem* eene algemeene vergadering, waarin werd opgevoerd het treurspel *Montigniј* van H.H. Klijn. De rollen van *Montigniј*, *Filips* en vooral die van *Granvelle* vonden waardige vertegenwoordigers. Bovenal muntte uit het honorair werkend lid der kamer, te Amsterdam woonachtig, die tot deze voorstelling welwillend medewerkte door de rol van *Don Carlos* op zich te nemen. Het in grooten getale opgekomen publiek wist de verdiensten der heeren rederijkers op juisten prijs te stellen door dien heer op het eind van het 4e bedrijf, terug te roepen, welke eer op het eind van het stuk allen vertooners ten deel viel. Wij koesteren den wensch, dat deze regtmatige hoogschatting den werkende leden der s'Gravenhaagsche rederijkerskamer, moge aansporen, zich voortdurend met lust en ijver aan de declamatie te wijden, waarvoor steeds eene zoo schoone gelegenheid voor hen open staat onder de leiding van den hoogst verdienstelijken en geachten directeur.

---

* De Kon. Ned. Maatschappij tot aanmoediging van den tuinbouw, heeft het programma uitgegeven van hare twaalfde tentoonstelling, welke gehouden zal worden in deze residentie, in het gebouw der teeken-academie, aan den Boschkant, op Zondag 1 April tot en met Woensdag 4 April 1855. Voor de bij die gelegenheid opengestelde mededingen, looft de maatschappij 6 gouden en 47 zilveren medailles uit.

* Ten gevolge der rijzing van den prijs der rogge, is het maximum van den prijs van het roggebrood verhoogd met eene halve cent, en alzoo gebragt op 16½ cents het Ned. pond; doch vermits de teruggave plaats vindt uit de spaarkas ter voorziening in buitengewone duurte van het brood, tot het bedrag van een en een halve cent, blijft de prijs voor de ingezetenen op 15 cents het Ned. pond.

Naar wij vernemen, heeft Mr. S. P. Lipman aan de diakonie der Ned. Herv. gemeente te Muidenberg eene som van *f* 500 geschonken, en wel ten behoeve van hen, die hunne hulp verleend hebben bij den brand, welke onlangs in een der bijgebouwen van zijn buitenverblijf heeft plaats gehad.

Volgens een berigt van Zr. Ms. consul-generaal te Smyrna van 1 dezer, werden aldaar uit Nederland 6 à 7 schepen verwacht, die echter uithoofde der omstandigheden en de duurte der vrachten, moeijelijk eene retour-lading zouden bekomen. De Nederlandsche brik *Pauline* was naar Amsterdam vertrokken, den 29 October jl., en op 1 dezer was te Smirna aangekomen de Nederlandsche schoener *Marie Anna*, kapt. Topper.

In het *Handelsblad* lezen wij het volgende: Dezer dagen hebben wij gemeend op goede gronden te moeten logenstraffen een berigt in de *Utr. Ct.*, volgens hetwelk in Zuid-Holland een algemeen petitionnement tegen de accijnsen zou zijn georganiseerd. De inzender van dat valsche berigt in de *Utr. Ct.* zegt nu, dat wij voor die tegenspraak geen bewijs aanvoeren. Hij verlangt dus, dat wij zullen bewijzen, dat iets *niet* bestaat! Mogt die correspondent, gelijk hij beweert, het bewijs kunnen leveren, van dat berigt, hetwelk wij thans nog voor *verzonnen* houden: wij zullen de eersten zijn, om onze dwaling te erkennen.

Wij vernemen, zegt de *Amsterdamsche Courant*, dat reeds in de vorige week, de kamer van koophandel te Nijmegen, geheel instemmende met het adres van de kamer van koophandel te Enschedé, tot afschaffing van den accijns op de brandstoffen, zich tot ondersteuning van hetzelve aan den minister van finantien heeft gewend.

In den nacht van 17 op 18 dezer is een Engelsch schoenerschip op de Zuiderhaaks nabij Huisduinen gestrand; twee loodsbooten hebben te vergeefs getracht het vaartuig te benaderen. (*H. en N.*)

Wij lezen in de *Nieuwe Rott. Courant*, dat de kamer van koophandel en fabrieken te Rotterdam een adres aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft ingezonden ten einde de noodzakelijkheid te betoogen van de afschaffing der belasting, welke nog steeds onder den naam van tonnegeld van de zeeschepen wordt geheven.

De *Staats-Courant* zegt door het departement van finantien in de gelegenheid gesteld te zijn tot de mededeeling van de volgende opgave van den 15 November 1854 in de onderstaande entrepôts aanwezige hoeveelheden ruwe suiker:

Amsterdam 14,244,122 pond; Rotterdam 6,872,527 p.; Schiedam 1,410,066; Dordrecht 766,777; Middelburg 564,833. Totaal 23,858,325 ponden.

Volgens het *Nieuws- en Advertentieblad van Zeeuwsch Vlaanderen*, wordt uit Gent gemeld, dat de maatschappij der regtstreeksche spoorbaan van St. Ghislain in Henegouwen naar Gent voornemens is hare linie onverwijld tot Terneuzen te verlengen.

Te Leiden is op den 15 dezer plotseling overleden, in den ouderdom van 56 jaren de heer L. Rigney, luit.-kol. bij het 3de reg. dragonders, ridder der Orde van den Ned. Leeuw.

De commissie, door de Koninklijke Belgische Academie benoemd, ter overweging van het door den heer Quetelet voorgestelde plan, om in het Park te Brussel eene soort van Nationaal Pantheon op te rigten, door er de stand- of borstbeelden te plaatsen van beroemde Belgische mannen, heeft onlangs haar verslag uitgebragt. Het luidt gunstig voor het ingediend ontwerp, en bevat tevens een ander uitvoeringsplan, volgens hetwelk, 12 standbeelden en 50 busten in het Park zouden geplaatst worden. De commissie heeft zich verder verklaard voor de uitvoering in wit marmer, en de kosten geraamd op 170.000 franks. Eindelijk heeft zij verzekerd, alleen uit aanmerking van de groote onkosten, het voorstel te hebben teruggehouden tot aanvulling van het nu behandelde plan, om namelijk groote allegorische beelden op te rigten, Belgie en de negen provinciën voorstellende, en waardoor dus met de andere beelden een geheel Walhalla zou zijn gevormd.

Utrecht, 19 November. Onze geachte stadgenoot, de kunstschilder van Liefland, is, dezer dagen, door het Ministerie van Marine in Frankrijk uitgenoodigd geworden, om een exemplaar van het door hem uitgevonden reddingstoestel, de *Hydrobaat* geheeten, naar Parijs op te zenden, ten einde het Fransche gouvernement zich met dit belangwekkend werktuig bekend zou mogen maken.

(*Utr. Ct.*)

---

† † **Nijmegen** 18 Nov. Zij, die eenmaal ooggetuigen waren van een molenbrand, zullen ligtelijk kunnen beseffen, hoe het Nijmeegsch publiek gisteren avond omstreeks 6½ uur op de been werd gebragt bij het vernemen, dat de molen van den heer Mertz, op 10 minuten afstand der stad gelegen, eene prooi der vlammen was geworden. Bij een fellen N. O. wind stond die molen eensklaps, door de wrijving der as, in ligte laaije vlam; aan blusschen was niet te denken, daar in de nabijheid geen genoegzaam toevoer van water te bekomen was. Het huis van den eigenaar bevindt zich alleen in den omtrek en is gespaard gebleven; ware het ongeluk in eene bevolkte buurt voorgevallen, dan zoude de ramp niet te overzien geweest zijn. Slagtoffers zijn bij dit ongeval niet te betreuren, en het perceel moet tegen brandschade verzekerd zijn.

— Wij vernemen, dat de zoogenaamde ontvangers aan de poorten dezer stad zich niet ontzien 10 cents voor elk vervoerbillet in te houden; zij, die zich niet vrijwillig aan deze afpersing onderwerpen, kunnen verzekerd zijn te moeten wachten tot dat het die heeren gelegen komt hun van het noodige document te voorzien. Om deze ongehoorde contributie tegen te gaan, ware het te wenschen, dat op elk Rijks-kantoor van hooger hand werd aangeplakt, dat het verboden is, eenige geldelijke giften hoegenaamd aan ambtenaren te verstrekken, daar deze handelwijze hoven dien aanleiding tot pligtverzuim moet geven; en zoo hierin niet voorzien wordt komen wij later op dit onderwerp terug.

∺ **'s Bosch**, 19 Nov. Het bestuur van het Xde Nederlandsch landhuishoudkundig congres, dat in Junij van het volgende jaar binnen onze muren zal gehouden worden, heeft in de laatste dagen onderscheidene vergaderingen gehouden. Ter vervanging van het lid der eerste kamer van de Staten-Generaal Mr. N. F. C. J. Sassen te 's Bosch, die voor de betrekking van bestuurder bedankt heeft, heeft gezegd bestuur, uit kracht van de door het IXde congres verleende bevoegdheid benoemd den heer Jonkheer Mr. P. Six, algemeen secretaris van de maatschappij van landbouw, tuinbouw en veeteelt in het Arrondissement Breda, wonende te Breda.

Tot leden van het bestuur zijn dus gekozen de heeren J. G. Baron van Hugenpoth, te 's Bosch, Voorzitter, R. F. Wierdsma te Oisterwijk, F. Borret te Klundert, F. J. M. Rits te 's Bosch, Secretaris, Jonkheer Mr. C. F. Wesselman te Helmond, J. van Andel Hz. te 's Bosch, Tresorier, en Jkhr. Mr. P. Six, te Breda.

Eerste Huwelijks-afkondiging.

Zondag den 19 Nov. 1854.

Jan Swaving, 35 j.; met Elisabeth Swaving, 38 j. — Martinus Zwaantjes, 23 j.; met Johannes Margaretha Dracht, 24 j. Pieter Engelhard, 36 j.; wedr. van Conelia Alida van Deelen, met Catharina Magdalena Dresch, 30 j. — Willem Arens, 32 j.; met Maria Graven, 29 j. — Willem Hermanus Struijs, 22 j.; met Dirkje Beringer, 26 j. — Johannes Eckhardt, 28 j.; met Cornelia van der Ark, 40 j., wed. van Andries de Leu.— Johannes Theodorus Berkhout, 25 j.; met Johanna Verkijk, 25 j. — Charles Gallemaert, 32 j.; wedr. van Anne Christine Evenepoel, met Johanna Maria Lucas, 27 j. — Rembertus Michiels van Oosterum, 29 j.; met Jaantien Poortman, 31 j. Johannes van Veen, 37 j., met Jannetje Olijrook, 31 j. — Jacob Meerloo, 22 j.; met Sara Cohen, 24 j.

Per Telegraaf.

St. Petersburg, 19 Nov. Prins Menchikoff meldt uit Sebastopol van den 12den des avonds, dat de belegeringswerken sedert den 8sten niet gevorderd waren. Het bombardement was door de belegeraars voortgezet, zonder effect te maken of groote schade te berokkenen, die trouwens elke nacht hersteld wordt. De belegeraars gingen voort met zich langs de regterflank tot aan Balaklava sterk te retrancheren.

Parijs, 20 Nov. De *Moniteur* verklaart, dat het gerucht valsch is, als zoude de Regering eene ligting van 500,000 (?) man uitschrijven. De gewone ligting zal nagenoeg niet grooter zijn dan die van het vorige jaar.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 20 November 1854.

Nederland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	58¾ ⅞
Dito Certificat. .	3	69⅞
Dito Dito . .	4	88½ ¾ ½
O. I. Leening. .	4	
Amort. Syndic.	3½	
Hand.-Maats. .	4½	
Belgie.		
Certificaten. . .	2½	
D° *Rothschild* .	2½	48⅞
Frankrijk.		
Obligatiën . . .	3	
Spanje.		
Nieuwe	1	17 15/16 8 1/16
Dito Buitenl. .	3	
D° Binnenl. 6/m.	3	32 13/16 15/16
Bew. Sp. Com.		5 9/16
Amort. Schuld.		
Portugal.		
Londen nieuwe.	3	36 9/16 ⅝
Dito uitgest . .	4	

Rusland.	Pct.	
Hope 1798/1816	5	99¾
Dito 1828/1829	5	98¾
Cert. 1831/1838	5	82⅝
Dito Dito	4½	
Dito *Hope* . . .	4	
Dito *Stieglitz* .	5	73⅝
Dito dito 5e Ser.	4	
Inschr. Assig. .	6	
Certific. dito. .	6	
Polen.		
Obligatiën . . .	4	
Oostenrijk.		
Metalliek . . .	5	62⅜ ⅝
Dito bet. Amst.	5	72 3/16 ¼
Dito Nation. .	5	66 ¼
Dito 1847 . . .	2½	31 7/16 ⅝
Dito 1851/1852	2½	31 7/16 ⅝

Polen Loten fl 600, *f* 132; Mexic. inland. 3 pct. 20 ⅞; dito Onb. 20 7/16; Gren. te Londen p. s. 100. 2½ pce. 14½; Equad. 2⅝.

Voor Hollandsche en Spaansche fondsen was heden tot beter prijzen veel vraag. Oostenrijksche blijven op de voortdurende rijzing der Weener wissel hunne achtteruitgaande beweging gevoelig vervolgen. Russen en de overige soorten leverden niets bijzonders op.

FRANKFORT, Vrijdag 17 November. Metalliek 5 pct. 65½; Spanje binnenl. 3 pct., 32½ dito 1 pct. 17 13/16.

LONDEN, Vrijdag 17 November. Consols op t. 91⅞, 92, 91¾, ⅞; N. Mexic. 3 pct. 21⅜, ⅝; Peru N. 4½ pct. 67; Sardinie 5 pct. 88; Spanje buitenl. 3 pct. 37¾, 37¾; dito 1 pct. 18¼, ½, 18¼, ½; dito Certific. 5½, ¾; dito Passiven 4⅝, ⅞; Russen 4½ pct. 94; dito 5 pct. 95; Holl. 2½ pct. 60½; dito 4 pct. 90½; Turksche leening 5¾ disc.

PARIJS, Vrijdag 17 November. Fr. 4½ pct. 96; dito 3 pct. 71.55; Sp. binn. 3 pct. 33⅝.

WEENEN, Vrijdag 17 November. N. Metall. 82½; N. Leen. 96¾; Nat. Leen. 86½; Bankactien 1230; Lomb. 5 pct. 96; Zilver 27½; Wissel op Londen 12.10; dito op Parijs 146.

MADRID, Dingsdag 14 November, Sp. 3 pct. 35; dito N. 1 pct. 18.70.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.